

หลักสูตรสถานศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง
ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ
อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ ส่งเสริมพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ที่เด็กอาศัยอยู่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และชุมชน

วิสัยทัศน์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง โดยได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีทักษะชีวิต ตามบริบททางวัฒนธรรมท้องถิ่น และปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและสำนึกในความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

ภารกิจ/พันธกิจ

- จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นพัฒนาการผู้เรียนครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา
- จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิตตามบริบทของท้องถิ่นและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. จัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอก โรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการผู้เรียนให้ครบทั้ง ๔ ด้าน

4. จัดสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและหลากหลาย เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์และพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน

5. ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัยและสำนึกรักในความเป็นไทย

6. มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

7. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง

8. โรงเรียน บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ประสานความร่วมมือกัน เพื่อระดมความคิดมาช่วยเหลือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในระดับปฐมวัย

หลักการและจุดหมายของหลักสูตร

หลักการของหลักสูตร

เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูการพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสนำตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม อย่างมีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพโดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย

3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำ ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข

5. สร้างความรู้ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมายของหลักสูตร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิดและการใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี จัดขึ้นสำหรับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล

การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคลดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยแข็งแรงและมีสุขภาพดี
2. สุขภาพจิตดีและมีความสุข
3. มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร และสนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. **พัฒนาการด้านร่างกาย**
 - ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขภาพดี
2. **พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ**
 - มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
3. **พัฒนาการด้านสังคม**
 - ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
4. **พัฒนาการด้านสติปัญญา**
 - สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

ตารางวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์เด็กอายุ 2-3 ปี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่	คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
1.ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี	1.1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์
	1.2 มีร่างกายแข็งแรง	มีภูมิต้านทานโรค ไม่ป่วยบ่อย ชับถ่ายเป็นเวลา รับประทานอาหารนอน และพักผ่อนเหมาะสมกับวัย
2.มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย	2.1 ร่าเริงแจ่มใส	อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย แววตามีความสุข
	2.3 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย	แสดงความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งต่างๆสำเร็จ
	2.3 สนใจและมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งสวยงาม ดนตรี และจังหวะการเคลื่อนไหว	ตอบสนองต่อธรรมชาติ เสียงเพลง จังหวะ ดนตรี และสิ่งสวยงามต่างๆ อย่างเพลิดเพลิน
3. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย	3.1 ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ตามวัย	บอกได้ว่าตนเองต้องการ ชับถ่าย
4. สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย	4.1 รับรู้และเข้าใจความหมายของภาษาได้ตามวัย	ร้องเพลงได้บางคำและร้องเพลงคลอตามทำนอง
	4.2 แสดงออกและ/หรือพูดเพื่อสื่อความหมายได้	มักจะถามคำว่า “อะไร”และ “ทำไม”

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

- หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย
1. **พัฒนาการด้านร่างกาย** ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ
มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
 2. **พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ** ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว
มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
 3. **พัฒนาการด้านสังคม** ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ
มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 4. **พัฒนาการด้านสติปัญญา** ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ
มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย
มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

สาระการเรียนรู้

๑. ประสบการณ์สำคัญ

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

๑.๑.๑ การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่

- > การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
- > การเคลื่อนไหวพร้อมกับวัสดุ อุปกรณ์

- > การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
- > การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ

๑.๑.๒ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก

- > การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส และการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก
- > การเขียนภาพและการเล่นกับสี
- > การปั้นและการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แท่งไม้ เศษวัสดุ
- > การหยิบจับ
- > การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ
- > การร้อยวัสดุ
- > การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน

๑.๑.๓ การรักษาสภาพ

- > การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
- > สุขนิสัยที่ดีในชีวิตประจำวัน

๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย

- > การรักษาความปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน
- > การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย
- > การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย
- > การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ

๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายของตนเอง

- > การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่
- > การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

๑.๒.๑ ดนตรี

- ⇒ การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- ⇒ การฟังเพลง การร้องเพลง
- ⇒ การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ

๑.๒.๒ สุนทรียภาพ

- ⇒ การชื่นชม และสร้างสรรค์สิ่งที่สวยงาม

⇒ การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และ
เรื่องราว / เหตุการณ์
ที่สนุกสนานต่าง ๆ

๑.๒.๓ การเล่น

⇒ การเล่นอิสระ
⇒ การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม
⇒ การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
⇒ การเล่นตามมุมประสบการณ์

๑.๒.๔ คุณธรรม จริยธรรม

⇒ การปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

๑.๓.๑ การเรียนรู้ทางสังคม

- ⦿ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
- ⦿ การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ⦿ การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
- ⦿ การมีโอกาสดำเนินการความรู้สึก ความสนใจ และความ
ต้องการของตนเองและผู้อื่น
- ⦿ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- ⦿ การแก้ปัญหาในการเล่น
- ⦿ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ และความเป็น
ไทย

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

๑.๔.๑ การคิด

- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดม
กลิ่น
- การเลียนแบบการกระทำ และเสียงต่าง ๆ
- การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของ
หรือสถานที่จริง
- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผล
งาน
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่าง ๆ

๑.๔.๒ การใช้ภาษา

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง
- การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน / เรื่องราวที่สนใจ

๑.๔.๓ การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ

- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความแตกต่าง ของสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- การเปรียบเทียบ เช่น ยาว – สั้น, ชรุชระ – เรียบ ฯลฯ
- การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- การตั้งสมมุติฐาน
- การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- การสืบค้นข้อมูล
- การใช้ หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

๑.๔.๔ จำนวน

- . การเปรียบเทียบจำนวนมากกว่า น้อยกว่า เท่ากับ
- การนับสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

๑.๔.๕ มิติสัมพันธ์(พื้นที่/ระยะ)

- ** การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก บรรจุ และเทออก
- ** สังเกตสิ่งต่าง ๆ / สถานที่จากมุมมองต่าง ๆ กัน
- ** มีประสบการณ์และอธิบายเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่

สัมพันธ์กัน

- ** มีประสบการณ์และอธิบายทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่าง ๆ

* การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

๑.๔.๖ เวลา

- ✧ เริ่ม และหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- ✧ มีประสบการณ์และเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น วันนี้
- ✧ มีประสบการณ์ และเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ
- ✧ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงของฤดู

๒. สารที่ควรเรียนรู้

๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

- ๑.๑ ชื่อ รูปร่าง ลักษณะ
 - ฉันมีชื่อตั้งแต่เกิด ฉันมีเสียง รูปร่างหน้าตาไม่เหมือนใคร ฉันภูมิใจที่เป็นฉัน
- ๑.๒ ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และการดูแลรักษา
 - ฉันมีอวัยวะต่างๆ เช่น ตา หู จมูก ปาก ขา มือ และรู้จักระวังรักษาอวัยวะต่าง ๆ
- ๑.๓ สุขนิสัยที่ดี
 - ฉันรู้จักวิธีรักษาร่างกายให้สะอาด มีสุขภาพดี ออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และพักผ่อนให้เพียงพอ
- ๑.๔ การเล่นออกกำลังกายกลางแจ้ง
 - ฉันสามารถเล่นคนเดียว เล่นกับผู้อื่น และเรียนรู้กฎกติกา ข้อตกลงของการเล่น
- ๑.๕ การดูแลระมัดระวังอุบัติเหตุ
 - ฉันเรียนรู้ที่จะระมัดระวัง รักษาความปลอดภัยของตนเอง ทุกโอกาส
- ๑.๖ การช่วยเหลือตนเอง
 - ฉันสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น แต่งตัว รับประทานอาหาร ฯลฯ
- ๑.๗ คุณธรรม จริยธรรม และมารยาทไทย
 - ฉันอาจรู้สึกดีใจ เสียใจ โกรธ เหนื่อย หรืออื่น ๆ แต่ฉันเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกในทางที่ดี ฉันสามารถเรียนรู้กฎระเบียบต่าง ๆ และปฏิบัติตามได้
 - ฉันเรียนรู้การมีมารยาทที่ดี มีวินัย รู้จักแบ่งปัน และภูมิใจที่ฉันเป็นคนดี

๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

๒.๑ ครอบครัว

๒.๑.๑ ครอบครัวของฉัน

- ฉันอยู่กับครอบครัว ที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ทุกคนในครอบครัวของฉันเป็นบุคคลสำคัญ

๒.๑.๒ วันสำคัญของครอบครัว

- ครอบครัวของฉันมีวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกิด วันทำบุญ

บ้าน

๒.๑.๓ กิจกรรมและงานต่าง ๆ ในครอบครัว

- ครอบครัวฉันช่วยกันทำงาน เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

๒.๑.๔ ระเบียบวินัยและการช่วยเหลืองาน

- ทุกคนในครอบครัวต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของครอบครัว

๒.๑.๕ มารยาทที่ดี

- เราต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ และผู้ใหญ่ในครอบครัว

๒.๒ สถานศึกษาของเรา

๒.๒.๑ ชื่อและบุคคลต่าง ๆ

- ชื่อสถานศึกษา ครูและเพื่อนก็มีชื่อ
- สถานศึกษาเป็นสถานที่เด็ก ๆ มาทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้

สิ่งต่าง ๆ

- สถานศึกษาของฉันอยู่รวมกันหลายคน เช่น ครู นักเรียน

ภารโรง

- ครูรัก และเอาใจใส่ดูแลเด็ก ๆ ทุกคน

๒.๒.๒ สถานที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

- ฉันรู้จักสถานที่ต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ

สนามเด็กเล่น

๒.๒.๓ ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- ทุกคนในสถานศึกษาของฉันมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตาม

กฎระเบียบ

- ฉันทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับเพื่อน ช่วยกันคิด
ช่วยกันทำ รับฟังความคิดเห็น และรับรู้ความรู้สึกซึ่งกันและกัน

๒.๓ ท้องถิ่นของฉัน

๒.๓.๑ สถานที่ บุคคลในท้องถิ่น

- ท้องถิ่นของฉันมีสถานที่ บุคคล แหล่งวิทยากร แหล่งเรียนรู้

ที่สำคัญ

๒.๓.๒ อาชีพต่าง ๆ

- คนในท้องถิ่นที่ฉันอาศัย มีอาชีพหลากหลาย เช่น ครู ตำรวจ

ชาวนา ชาวสวน พ่อค้า แม่ค้า ฯลฯ แต่ละอาชีพก็มีหน้าที่แตกต่างกันไป

๒.๓.๓ วันสำคัญของท้องถิ่น

- ท้องถิ่นของฉันมีวันสำคัญของตนเอง และมีการปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่าง

๒.๓.๔ วันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

- ฉันเป็นคนไทย มีวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๒.๓.๕ ศาสนาและความเชื่อ

- ฉันและเพื่อนนับถือศาสนา หรือมีความเชื่อที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ฉันภูมิใจที่ฉันเป็นคนไทย

๓. ธรรมชาติรอบตัว

๓.๑ สิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิต

- สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวฉัน มีทั้งสิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิต
- สิ่งมีชีวิต ได้แก่ คน สัตว์ พืช ต้องการน้ำและอาหาร
- สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ น้ำ ดิน หิน ทราย ฯลฯ มีประโยชน์และโทษต่าง
กัน

๓.๒ ปรากฏการณ์ธรรมชาติ

- ลักษณะอากาศรอบ ๆ ตัว แต่ละวันอาจเหมือนหรือแตกต่างกัน
- เมฆ ท้องฟ้า สายลม เป็นธรรมชาติที่ไม่อาจทำนายได้
- กลางวัน เป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ขึ้น และลง คนจะทำงาน เรียน
หรือเล่น
- กลางคืน เป็นช่วงเวลาที่ดวงอาทิตย์ตก จันขึ้น คนส่วนใหญ่จะพักผ่อน

- ประเทศไทยมี ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และ ฤดูหนาว

๓.๓ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

- สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวฉัน เช่น ต้นไม้ สัตว์ น้ำ ดิน หิน ทราย อากาศ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต และจำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์

๓.๔ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น

- สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นรอบ ๆ ตัวฉัน เช่น บ้าน ถนน สวน สถานที่ต่าง ๆ
- ทุกคนช่วยกันอนุรักษ์สาธารณะสมบัติได้

๔. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

๔.๑ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

๔.๑.๑ คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

เป็น

- สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันมีชื่อและลักษณะต่าง ๆ กัน สามารถแบ่ง

ที่ตั้งได้

ประเภท ชนิด สี ขนาด รูปร่าง พื้นผิว วัสดุ รูปเรขาคณิต ฯลฯ

- การนับสิ่งต่าง ๆ ทำให้รู้จำนวนสิ่งของต่าง ๆ
- ฉันเปรียบเทียบสิ่งของต่าง ๆ ขนาด จำนวน น้ำหนัก
- ฉันสามารถจัดเรียงลำดับสิ่งของตามขนาด ตำแหน่ง ลักษณะ

อยู่ได้

- ฉันสามารถเพิ่มหรือลดสิ่งของออกจากจำนวนสิ่งของที่เรา

ที่ ฯลฯ

- คนเราใช้ตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เงิน โทรศัพท์ บ้านเลข

เข้าใจได้ โดยนำเสนอด้วย แผนภูมิ รูปภาพ แผนผัง แผนที่ ฯลฯ

- ฉันสามารถรวบรวมข้อมูลง่าย ๆ นำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่น

ไม้บรรทัด สายวัด ถ้วยตวง ช้อนตวง เชือก สิ่งของบางอย่างฉันอาจคาดคะเน

- สิ่งที่ช่วยฉันในการชั่ง ตวง วัด มีหลายอย่าง เช่น เครื่องชั่ง

พวงนี้ ตอนเช้าตอนบ่าย ตอนเย็น

- เราใช้ “เวลา” พูดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น เมื่อวานนี้ วันนี้

๔.๑.๒ สีต่าง ๆ

- สิ่งต่าง ๆ รอบตัวฉันส่วนใหญ่มีสี ยกเว้นกระจกใส น้ำบริสุทธิ์

อากาศ

- ฉันเห็นสีต่าง ๆ ด้วยตา แสงสว่างช่วยให้ฉันมองเห็นสี

- สีที่ฉันเห็นมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น แดง เขียว เหลือง ฯลฯ สี

แต่ละสีทำให้เกิด ความรู้สึกต่างกัน สีบางสีใช้เป็นสัญญาณหรือสัญลักษณ์สื่อสารได้

๔.๑.๓ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

ในการทำสวนเครื่องใช้ในการก่อสร้าง เครื่องใช้ภายในบ้าน ฯลฯ

- เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีหลายชนิด หลายประเภท เช่น เครื่องใช้

ในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันต้องระมัดระวังเวลาใช้ เพราะอาจเกิดอันตรายและเกิดความเสียหาย ได้ ถ้าใช้ผิดวิธี หรือผิดประเภท

- คนเราใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก

เข้าที่ ให้เรียบร้อย

๔.๑.๔ การคมนาคม

- ฉันเดินทางจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งได้ด้วยการเดินหรือ ใช้นาน

พาหนะ

- พาหนะบางอย่างที่ฉันเห็นเคลื่อนที่ได้โดยใช้เครื่องยนต์
ลม ไฟฟ้า หรือคนทำให้เคลื่อนที่
 - คนเราเดินทางหรือขนส่งได้ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ
 - พาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์ รถเมล์ รถไฟ เรือ เครื่องบิน
ฯลฯ
 - ฉันต้องเดินบนทางเท้า ข้ามถนนตรงทางม้าลาย สะพานลอย
หรือตรงที่มีสัญญาณไฟ เพื่อความปลอดภัย และต้องระมัดระวังเวลาข้าม
- ๔.๑.๕ การติดต่อสื่อสาร
- ฉันติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่น โดยการ
ไปมาหาสู่ โทรศัพท์จดหมาย โทรเลข ฯลฯ
 - ฉันทราบข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ รอบตัวด้วยการสนทนา
ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์และการอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์
 - ฉันใช้หนังสือเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกไป
ยังผู้อ่าน
 - ฉันใช้ภาษาทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อการสื่อความหมาย
ในชีวิตประจำวัน

ตารางวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 3-4 ปี
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
1.2 มีสุขภาพอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ
1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ

โครงสร้างหลักสูตร

สาระการเรียนรู้รายปี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยแบ่งออกเป็น 5 สาระการเรียนรู้ 20 หน่วยการจัดประสบการณ์ ดังนี้

สาระที่	สาระการเรียนรู้	หน่วยการจัดประสบการณ์
1	เกี่ยวกับตัวเด็ก	1. ก้าวใหม่ได้เรียนรู้ 2. ชื่อของหนูก็มี 3. สุขสดใสในร่างกาย 4. เป็นเด็กดีมีวินัย
2	บุคคลและสถานที่แวดล้อม	1. ของดีศรีขุนหาญ 2. บ้านสุขสันต์ 3. ครอบครัวहरषา 4. จังหวัดศรีสะเกษ
3	ธรรมชาติรอบตัวเด็ก	1. ต้นไม้คืบป่า 2. ข้าวสวย 3. ชีวิตน่ารู้ 4. ฤดูกาลहरषา
4	สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก	1. สิ่งของเครื่องใช้ 2. นักประดิษฐ์ตัวน้อย 3. โลกไร้พรมแดน 4. เดินทางทั่วไทย
5	วันสำคัญ	1. วันแม่ 2. วันลอยกระทง 3. วันขึ้นปีใหม่ 4. วันอาสาฬหบูชาวันเข้าพรรษา

เวลาเรียน

กำหนดการจัดกิจกรรมความพร้อม1 ปีการศึกษา จำนวน 260 วัน

การจัดประสบการณ์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ โดย จัดประสบการณ์ให้เด็ก โดยบูรณาการผ่านการเล่น เป็นการบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ และทักษะการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการลงมือกระทำ และเกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้เด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน

๑. หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญ ทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

๑.๕ จัดให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาเด็ก

๒. แนวการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ไว้ ดังนี้

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้นทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและกระบวนการเรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินผลพัฒนาการ

๒.๑๐ จัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำข้อมูลที่ได้รับมาไตร่ตรอง ใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเด็ก และ การวิจัยในชั้นเรียน

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลากหลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่า แต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและชุมชน

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๓.๑.๑ กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น เด็ก ๔ - ๕ ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๒ - ๑๕ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามศูนย์ประสบการณ์ การเล่นเกมกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ ๔๐ - ๖๐ นาที

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้อง

ออกกำลังกาย ควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกจัดกิจกรรมในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดย让孩子ได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดย让孩子ได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน ใช้อุปกรณ์ศิลปะ

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย ในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่น 让孩子ได้ตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัย รักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่น จึงควรจัด让孩子ได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรม让孩子ได้สนทนาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัด让孩子ได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและ ในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ ความนึกคิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อม

ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และความเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆรอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้าง

๓.๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน ที่สำคัญครูผู้ดูแลเด็กต้องคำนึงถึง การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ ได้จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๐๐ - ๐๘.๔๕	รับเด็ก 🧡💜💚💛💙
๐๘.๔๕ - ๐๙.๐๐	กิจกรรมหน้าเสาธง 🧡💜💚💛💙
๐๙.๐๐ - ๐๙.๑๐	ตรวจสุขภาพ ไปห้องน้ำ 🧡💚
๐๙.๑๐ - ๐๙.๓๐	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ 🧡💜💚💛💙
๐๙.๓๐ - ๑๐.๑๐	กิจกรรมสร้างสรรค์ 🧡💜💚💛💙
๑๐.๑๐ - ๑๐.๓๐	กิจกรรมเสรี/เล่นตามศูนย์ประสบการณ์ 🧡💚💙
๑๐.๓๐ - ๑๐.๔๕	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 🧡💜💚💛💙
๑๐.๔๕ - ๑๑.๓๐	กิจกรรมกลางแจ้ง 💜💛
๑๑.๓๐ - ๑๑.๔๐	ล้างมือ ล้างเท้า 🧡💜💚💛💙
๑๑.๔๐ - ๑๒.๒๐	รับประทานอาหารกลางวัน / แปร่งฟัน 🧡💜💚💛💙
๑๒.๒๐ - ๑๔.๒๐	นอนพักผ่อน 🧡💜💚💛💙
๑๔.๒๐ - ๑๔.๓๐	เก็บที่นอน ล้างหน้า แปร่งฟัน 🧡💜💚💛💙

๑๔.๓๐ - ๑๔.๕๐	เกมการศึกษา 🧡💖💚💛💙
๑๔.๕๐ - ๑๕.๐๐	ตึมนม / เตรียมตัวกลับบ้าน 🧡💖💚💛💙

หมายเหตุ

- 🧡 = วันจันทร์
- 💖 = วันอังคาร
- 💚 = วันพุธ
- 💛 = วันพฤหัสบดี
- 💙 = วันศุกร์

การจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิต ใจสังคม และสติปัญญา มีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมในวงกลม
3. กิจกรรมสร้างสรรค์
4. กิจกรรมเสรีหรือการเล่นตามศูนย์
5. กิจกรรมกลางแจ้ง
6. เกมการศึกษา

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัด ให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่นๆประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริม ให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รู้จังหวะ และควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบไปด้วย

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน
2. การเคลื่อนไหวอิสระ
3. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
4. การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ
5. การเคลื่อนไหวตามข้อตกลง

6. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
7. การเคลื่อนไหวเป็นคู่
8. การทำท่าทางประกอบเพลง
9. การเป็นผู้นำผู้ตาม
10. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดให้สัมพันธ์กับเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ผู้ดูแลเด็กต้องการให้เด็กเรียนรู้ และควรจัดกิจกรรมนี้ อย่างน้อยวันละประมาณ 20 นาที ก่อนสิ้นสุดกิจกรรมทุกครั้ง ควรให้เด็กได้พัก เช่น นั่งฟังเพลงเบาๆ เป็นต้น

จุดประสงค์

1. พัฒनावัยะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์กันในขณะเคลื่อนไหว
2. รู้จักปรับตัวในการทำกิจกรรมและความร่วมมือในกลุ่ม
3. กล้าแสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. ฝึกทักษะในการฟังดนตรีหรือจังหวะต่างๆ
5. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
6. ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
7. พัฒนาทักษะด้านภาษา ฝึกการฟังคำสั่ง ข้อตกลงและสามารถปฏิบัติตามได้

วัสดุอุปกรณ์

1. เครื่องประกอบจังหวะ เช่น กลอง รำมะนา กรับ
2. แถบบันทึกเสียงเพลงหรือเครื่องเล่นเพลง
3. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น ห่วงยาง แถบผ้า ลูกบอล เป็นต้น.

กิจกรรม

1. ร้องเพลง ท่องคำกลอน พร้อมทั้งคำคล้องจอง และเคลื่อนไหวตามบทเพลง คำกลอน คำคล้องจอง
2. เคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น เดิน วิ่ง กระโดด ตามสัญญาณนัดหมายหรือตามจังหวะเพลง
3. เคลื่อนไหวอิสระตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้มากที่สุด ขณะเดียวกันให้คำนึงถึงการใช้พื้นที่ ระดับและจังหวะ ในขณะเคลื่อนไหวของร่างกาย
4. เล่นเครื่องดนตรีง่ายๆ ประเภทเคาะ เช่น กลอง รำมะนา กรับและเคลื่อนไหวประกอบ
5. การฝึกจังหวะ โดยการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายการทำจังหวะด้วยการแปลงเสียง
6. ให้เด็กเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบในการเคลื่อนไหว เช่น ห่วงยาง แถบผ้า ลูกบอล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกเพลิดเพลินสนุกสนานและมีความเป็นกันเอง
2. กิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระและมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก
3. ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระและไม่ควรบังคับ ถ้าเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ควรให้เวลาและให้โอกาสจนกว่าเด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวของแผนการจัดประสบการณ์
2. ส่งเสริมการใช้ภาษาในการฟัง การพูด และการถ่ายทอดเรื่องราว
3. ความมีระเบียบวินัย มารยาทในการฟัง การพูด และลักษณะนิสัยที่ดี สามารถแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

กิจกรรม

1. การสนทนาอภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ในการพูด การฟัง การแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม
3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกต และเรียนรู้ตามขั้นตอน
4. การทดลองหรือปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา
5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสิ่งต่างๆรอบตัว
6. การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่างๆตามเนื้อเรื่อง
7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา และจังหวะ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กได้รับประสบการณ์ตรงและมีโอกาสค้นพบได้ด้วยตนเอง ให้มากที่สุด

2. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ควรใช้คำถามปลายเปิด ที่ชวนให้เด็กคิดตาม ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรม สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้คำนึงถึงความสนใจของเด็กและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้นๆ

กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ หรือวิธีการอื่น ที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ
2. ส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด
3. ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อ และประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
4. ส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
5. ส่งเสริมในด้านความอดทน การรอคอย ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในตนเอง
6. ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา
7. ฝึกทักษะการสังเกต การคิด และการแก้ปัญหา

กิจกรรม

1. จัดโต๊ะและวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม โดยให้เด็กรับผิดชอบ ช่วยจัดอุปกรณ์
2. สร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรม ให้มีความสดชื่นแจ่มใส
3. ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจของตนเอง
4. สร้างข้อตกลงในการเปลี่ยนนวนเวียนในการทำกิจกรรม
5. แนะนำวัสดุอุปกรณ์ วิธีใช้ และคอยดูแลให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรม เมื่อทำงานเสร็จให้เด็กเก็บวัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ และนำเสนอผลงานของตน

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้เป็นอันดับแรก
2. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรมต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องตามด้วยการสาธิตให้ดู
3. เก็บผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก
4. พบว่าเด็กสนใจกับกิจกรรมอย่างเดียวยาวตลอดเวลา ควรกระตุ้น ได้รับความสนใจ และจูงใจให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง

กิจกรรมเสรีหรือเล่นตามศูนย์

กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ศูนย์บล็อก ศูนย์หนังสือ ศูนย์ร้านค้า ศูนย์บ้าน ศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนต่างๆเหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มย่อย

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
2. ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ
3. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักรอคอย
4. ส่งเสริมให้เด็กรู้จัก คิดวางแผน และตัดสินใจในการจัดกิจกรรม
5. ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

กิจกรรม

1. แนะนำศูนย์เรียน ใหม่ให้เด็กรู้จัก และแนะนำ เสนอแนะวิธีเล่นเครื่องเล่นบางชนิด เช่น แวนชยาย เครื่องชั่ง
2. สร้างข้อตกลงในการเล่นร่วมกัน
3. เปิดโอกาสให้เด็กคิดวางแผน ตัดสินใจ เลือกเล่นอย่างอิสระ โดยมีครูคอยสังเกตพฤติกรรมการเล่น พร้อมทั้งให้คำชี้แนะ และช่วยเหลือเด็กในการเล่น

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมควรจัด ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ โดยเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1-2 อย่าง ในแต่ละวัน
2. ขณะเด็กเล่นควรสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และดูแลอย่างใกล้ชิด
3. ศูนย์ใดมีเด็กมากเกินไป ควรให้เด็กมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. เครื่องเล่นในแต่ละศูนย์ควรสับเปลี่ยน หรือเพิ่มเติมเป็นระยะ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสดูออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก

กิจกรรมกลางแจ้งที่ควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น

1. การเล่นเครื่องเล่นสนาม
2. การเล่นทราย
3. การเล่นน้ำ
4. การเล่นสมมติในบ้านจำลอง
5. การเล่นในศูนย์ช่างไม้
6. การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา
7. การเล่นเกมการละเล่น

จุดประสงค์

1. พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ
2. ส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดี
3. ส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน การคลายความเครียด
4. รู้จักปรับตัวเล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่น
5. เรียนรู้การระวังความปลอดภัย ทั้งตนเอง และผู้อื่น รู้จักการตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

กิจกรรม

1. เด็กและครูร่วมสร้างข้อตกลงกติกาในการเล่น
2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นให้พร้อม
3. การสาธิตการเล่นเครื่องเล่นสนามบางชนิด
4. ให้เด็กเลือกเล่นอิสระตามความสนใจ
5. ขณะเด็กเล่นครูต้องคอยดูแลความปลอดภัย ทั้งตนเองและผู้อื่น
6. เมื่อหมดเวลาให้เด็กช่วยเก็บของเข้าที่ และทำความสะอาดร่างกาย

ข้อเสนอแนะ

1. สำรวจเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและใช้งานได้ดียิ่งเสมอ
2. ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน
3. ขณะเด็กเล่นครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิด
4. หลังเลิกกิจกรรมควรให้เด็กได้พักผ่อน หรือนั่งพัก

เกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ฝึกการสังเกต พัฒนากระบวนการคิด และเกิดความคิดรวบยอด ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีเกณฑ์กติกาต่างๆ สามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ สี่ รูปร่าง จำนวน เช่น เกม การจับคู่สิ่งที่เหมือนกัน เกมการแยกประเภทจัดหมวดหมู่ เกมการเรียงลำดับ เกมการสังเกตรายละเอียดของภาพ เกมการหาความสัมพันธ์

จุดประสงค์

1. ส่งเสริม ให้เด็กรู้จักสังเกต เปรียบเทียบ และจำแนก
2. ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
3. ส่งเสริมการคิด ให้เหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหา
4. ส่งเสริม ให้มีคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ การแข่งขัน

กิจกรรม

1. ในกรณีที่เล่นเกมใหม่ครูควรแนะนำ สาธิตวิธีการเล่นเกมให้เด็กทราบ
2. ให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคลตามความเหมาะสม
3. ขณะเด็กเล่นเกมครูหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ
4. เล่นเกมแต่ละชุดเสร็จแล้วควรฝึกให้เด็กเก็บ ให้เรียบร้อย

ตัวอย่างเกมการศึกษา

1. เกมจับคู่กับรูปร่างที่เหมือนกัน
 - จับคู่รูปภาพกับเงา
 - จับคู่ภาพความสัมพันธ์
 - จับคู่ภาพส่วนที่หายไป
 - จับคู่ภาพกับโครงร่าง
2. เกมภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้
3. เกมจัดหมวดหมู่
4. เกมโดมิโน
5. เกมเรียงลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. การเล่นเกมการศึกษาในระยะแรกควรเริ่ม ใช้ของจริง
2. การเล่นเกม ในแต่ละวันอาจให้เด็กเล่นทั้งเกมชุดใหญ่ และชุดเก่า
3. ให้เด็กหมุนเวียนเล่นเกมตามความเหมาะสม
4. การเล่นเกมเมื่อเลิกเล่นแล้วควรจัดเก็บรวบรวมไว้เป็นชุด

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ ได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยโดยเรียนรู้ผ่านการเล่นที่น่าสนใจ สนุกสนาน โดยกำหนดพัฒนาและปรับปรุงดังนี้

ภายในห้องเรียน ห้องเรียนแต่ละห้อง จะเน้นความสะอาด สวยงาม ปลอดภัย ตกแต่งบอร์ด ด้วยเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหน่วยที่เด็กกำลังเรียนอยู่ในแต่ละสัปดาห์ ภายในห้องเรียนจะมีมุมประสบการณ์ พร้อมสื่ออุปกรณ์ ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพราะมีความเชื่อว่า สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีจากมุมประสบการณ์ เช่น มุมร้านค้า มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมของเล่นพลาสติก มุมดนตรี มุมแต่งตัว นอกจากนี้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดทำห้องน้ำห้องส้วม ไว้ภายในห้องเรียนเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของเด็ก

ภายนอกห้องเรียน จัดตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาด้วยพันธุ์ไม้ต่างๆ ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ ผักสวนครัว ไม้ยืนต้น และมีสวนหย่อมด้านหน้าเพื่อความสวยงาม ความเพลิดเพลิน และเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก จัดให้มีการศึกษานอกห้องเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กได้สัมผัสธรรมชาติของจริง ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตดี สนุกสนานกับการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าว ยึดหลักความสะอาดร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ การสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก จำเป็นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติจริง หรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือมองเห็นจับต้องได้ ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับของจริงที่พบเห็น หรือของที่เลียนแบบของจริง มีการใช้นิทาน เพลง ที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่เด็ก มีระบบในการควบคุมสื่ออย่างเป็นระบบ มีผู้ดูแลรับผิดชอบ โดยมีกระบวนการดังนี้

1. มีการสำรวจและศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ว่าใช้สื่อประเภทใด ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เพื่อทราบความต้องการใช้สื่อ

ของครูผู้สอน แล้วนำมาเสนอทุกต้นปีการศึกษา เพื่อผลิตและจัดหาสื่อให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

2. การจัดเก็บ สื่อทุกประเภทมีทะเบียนคุม มีเอกสารชัดเจน โดยแยกประเภทของสื่อ เช่น เกมการศึกษา ภาพประกอบตามหน่วยการเรียนรู้ ของจริง ของจำลอง

3. การจัดการ เมื่อลงทะเบียนแล้ว ครูจะเก็บไว้ เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนตามหน่วยการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกัน

4. การซ่อม จะมีการสำรวจสื่อทุกสิ้นภาคเรียน เพื่อดูว่าสื่อใดชำรุด ที่จำเป็นต้องซ่อม

สื่อประกอบการจัดกิจกรรม

สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท ๒ มิติ และ/หรือ ๓ มิติ ทั้งที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน สื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงสร้าง และสัญลักษณ์ ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย

ลักษณะของสื่อ แบ่งออกเป็น 6 ประเภท

1. สื่อธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น พืช ผัก ผลไม้ ดิน หิน เป็นต้น

2. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วารสาร จุลสาร แผนที่ แผนภูมิ ตาราง สถิติ กราฟ เป็นต้น

3. สื่อวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์เพื่อประกอบการเรียน เช่น บัตรคำ หุ่นจำลอง เกมการศึกษา เครื่องมืออุปกรณ์ทดลอง เป็นต้น

4. สื่อที่ไม่ใช่ความเรียง หมายถึง สื่อที่ไม่มีตัวเลขกำกับ เช่น สัญลักษณ์ต่างๆ เครื่องหมายต่างๆ

5. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือ โทรทัศน์ วัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น เทปบันทึกภาพ (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ คอมพิวเตอร์ ซีดี วีซีดี เป็นต้น

ตัวอย่างสื่อประกอบการจัดกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมเสรี / เล่นตามศูนย์ประสบการณ์

๑. ศูนย์บทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่น ดังนี้

๑.๑ มุมบ้าน

- ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็ก หรือของจำลอง เช่น เต้า กระทะ ครก เขียง มีดพลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง
- เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา
- โทรศัพท์

๒. ศูนย์บล็อก

- ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ
- บล็อกพลาสติก
- ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้อาจเป็นชั้น ลังไม้หรือพลาสติก แยกตามรูปทรง ขนาด

๓. ศูนย์หนังสือ

- หนังสือภาพนิทาน สมุดภาพ หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้นๆพร้อมภาพ
- ชั้นหรือที่วางหนังสือ
- อุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื้อ พรม หมอน

กิจกรรมสร้างสรรค์ ควรมีวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

๑. การวาดภาพและระบายสี

- สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
- พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ ๑๒)
- กระดาษ
- เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อน

๒. การเล่นกับสี

- การเป่าสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
- การหยดสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ
- การพับสี มี กระดาษ สีน้ำ พู่กัน

๔. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน แผ่นรองปั้น ไม้ขนาดแบ่ง ฯลฯ

๕. การพับ ฉีก ตัดปะ เช่น กระดาษ หรือวัสดุอื่นๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็กปลายมน กาวน้ำหรือแปะเปียก ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๖. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่างๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไม้ กาว กรรไกร สี ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ

๙. การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ พลาสติกชิ้นเล็กๆ รูปทรงต่างๆ ผู้เล่นสามารถนำมาต่อเป็นรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการ

เกมการศึกษา ตัวอย่างสื่อประเภทเกมการศึกษา มีดังนี้

๑. เกมจับคู่

- จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน
- จับคู่ภาพเงา
- จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม

๒. เกมภาพตัดต่อ

- ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ผลไม้ ผัก ฯลฯ

๓. เกมจัดหมวดหมู่

- ภาพสิ่งต่างๆ ที่นำมาจัดเป็นพวกๆ
- ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน

๔. เกมเรียงลำดับ

- เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
- เรียงลำดับขนาด

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม ตัวอย่างสื่อ มีดังนี้

1. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า ฯลฯ
2. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ตุ๊กตาสัตว์ ฯลฯ
3. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ ฯลฯ
4. สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยู โทรศัพท์ ฯลฯ

กิจกรรมกลางแจ้ง ตัวอย่างสื่อ มีดังนี้

1. เครื่องเล่นสนาม เช่น เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน ฯลฯ
2. ที่เล่นทราย มีทรายละเอียด เครื่องเล่นทราย เครื่องตวง ฯลฯ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ตัวอย่างสื่อ มีดังนี้

1. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น แทมลิน กลอง ฯลฯ
2. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ธิบับัน ฯลฯ

การเลือกสื่อ มีวิธีการเลือกสื่อ ดังนี้

1. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
2. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
3. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. มีวิธีการใช่ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
5. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย
6. มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช้สีสะท้อนแสง
7. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน
8. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
9. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

การจัดหาสื่อ สามารถจัดหาได้หลายวิธี คือ

1. จัดหาโดยการขอยืมจากแหล่งต่างๆ เช่น ศูนย์สื่อของสถานศึกษาของรัฐบาล หรือสถานศึกษาเอกชน ฯลฯ
2. จัดซื้อสื่อและเครื่องเล่นโดยวางแผนการจัดซื้อตามลำดับความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถจัดสรรให้และสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์
3. ผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เอง โดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาง่ายเป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระดาษแข็งจากลังกระดาษ รูปภาพจากแผ่นป้ายโฆษณา รูปภาพจากหนังสือนิตยสารต่างๆ เป็นต้น

การประเมินการใช้สื่อ

ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ผู้สอน เด็ก และสื่อ เพื่อจะได้ทราบว่าสื่อนั้นช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด จะได้นำมาปรับปรุงการผลิตและการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีสังเกต ดังนี้

1. สื่อนั้นช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เพียงใด
2. เด็กชอบสื่อนั้นเพียงใด
3. สื่อนั้นช่วยให้การสอนตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ถูกต้องตามสาระการเรียนรู้และทันสมัยหรือไม่
4. สื่อนั้นช่วยให้เด็กสนใจมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

การพัฒนาสื่อ

การพัฒนาสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในระดับปฐมวัยนั้น ก่อนอื่นควรได้สำรวจข้อมูล สภาพปัญหาต่างๆ ของสื่อทุกประเภทที่ใช้อยู่ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการ

แนวทางการพัฒนาสื่อ ควรมีลักษณะ เฉพาะ ดังนี้

1. ปรับปรุงสื่อให้ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์ ใช้ได้สะดวก ไม่ซับซ้อนเกินไป เหมาะสมกับวัยของเด็ก

2. รักษาความสะอาดของสื่อ ถ้าเป็นวัสดุที่ล้างน้ำได้ เมื่อใช้แล้วควรได้ล้าง เช็ด หรือปิดฝุ่นให้สะอาด เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ วางเป็นระเบียบหยิบใช้ ง่าย
3. ถ้าเป็นสื่อที่ครูผู้ดูแลเด็กผลิตขึ้นมาใช้เองและผ่านการทดลองใช้มาแล้ว ควรเขียนคู่มือประกอบการใช้สื่อนั้น โดยลอกชื่อสื่อ ประโยชน์และวิธีใช้ สื่อ รวมทั้งจำนวนชิ้น ส่วนของสื่อในชุดนั้นและเก็บคู่มือไว้ในช่องหรือถุง พร้อมสื่อที่ผลิต
4. พัฒนาสื่อที่สร้างสรรค์ ใช้ได้อเนกประสงค์ คือ เป็นได้ทั้งสื่อเสริม พัฒนาการและเป็นของเล่นสนุกสนานเพลิดเพลิน

แหล่งเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเลี้ยวท่าสว่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสำราญ ได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยโดยเรียนรู้ผ่านการเล่นที่น่าสนใจ สนุกสนาน โดยดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ดังนี้

ภายในห้องเรียน เน้นความปลอดภัย สะอาด สวยงาม มีมุมประสบการณ์หรือ ศูนย์การเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์ ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวน เด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 สำหรับมุมประสบการณ์ ได้แก่ มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี เป็นต้น

ภายนอกห้องเรียน จัดให้มีบรรยากาศที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย มีต้นไม้มากมายหลายชนิด พันธุ์ไม้ต่างๆ และอื่นๆ

ภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ สถานที่ต่างๆ เช่น ชุมชน วัด ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และอื่นๆ ได้กำหนดพาเด็กไปศึกษาเรียนรู้ตามโอกาสที่สมควรได้

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการ เป็นกระบวนการต่อเนื่องให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็ก ทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมา ใช้วางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กแต่ละคน ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเลี้ยวท่าสว่าง จัดให้มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน เป็นการประเมินสถานการณ์ปกติ ขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและช่วงเวลาต่างๆ

ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา การบันทึกพฤติกรรมเด็ก และวิเคราะห์ข้อมูล ผลงานที่เก็บอย่างเป็นระบบแล้วนำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการ มาสรุปเพื่อเขียนรายงานผลพัฒนาการ ลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ทุกภาคเรียนและรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยดำเนินการต่อไปนี้

ก่อนเรียน จัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครองกรอกข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย

ระหว่างเรียน จะทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็ก ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จากผลงานเด็กที่เก็บอย่างเป็นระบบ บันทึกการเรียน บันทึกสุขภาพ และบันทึกกิจกรรมต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถหรือพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก

หลังเรียน มีการนำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการ มารวบรวม สรุป และเขียนรายงานผลพัฒนาการ ลงในสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

หลักการประเมินพัฒนาการของเด็ก

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาการเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษา และทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๒. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการ

๓. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผนและเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือหรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือต่างๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

๔. ประเมินและสรุป การประเมินและสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลายๆครั้ง มิใช่เพียงครั้งเดียว

๕. รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็ก แล้ว ครูผู้ดูแลเด็ก จะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใดสำหรับรายงาน ในสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กควรใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์มากกว่าในทางลบ

๖. การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ครูผู้ดูแลเด็ก ต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมาก ครูผู้ดูแลเด็ก ควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาคุยๆ ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือ เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก พูดคุยด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนเองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก ในการพัฒนาเด็กของตน

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก

วิธีการและเครื่องมือใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

๑. การสังเกตและการบันทึก การสังเกตมีอยู่ ๒ แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่งคือการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น และผู้สอนจดบันทึกไว้ การสังเกตและการบันทึกพัฒนาการเด็กสามารถใช้แบบง่ายๆ คือ

๑.๑ แบบบันทึกพฤติกรรม ใช้บันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่าง โดยบรรยายพฤติกรรมเด็กผู้บันทึกต้องบันทึกทุกวัน เดือน ปีเกิดของเด็ก และวัน เดือน ปี ที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง

๑.๒ การบันทึกรายวัน เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษา ข้อดีของการบันทึกรายวัน คือ การชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็ก จะช่วยกระตุ้นให้ผู้สอนได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลมากขึ้นสำหรับวินิจฉัยเด็กว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง นอกจากนั้นยังช่วยชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี

๑.๓ แบบสำรวจรายการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียดเหมาะสมกับเด็กระดับปฐมวัย

๒. การสนทนา สามารถใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการใช้ภาษาของเด็ก และบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

๓. การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

๔. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล

โดยจัดเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆรวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดหมายที่ชัดเจนแสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมข้อมูลอื่นๆ เช่น แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงาน เพื่อผู้สอนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้อง การเก็บผลงานของเด็กจะไม่ถือว่าเป็นการประเมินผลถ้างานแต่ละชิ้นถูกรวบรวมไว้โดยไม่ได้รับการประเมินจากครูผู้ดูแลเด็กและไม่มี การนำผลมาปรับปรุงพัฒนาเด็กหรือปรับปรุงการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นจึงเป็นแต่การเก็บสะสมผลงานเท่านั้น เช่น แฟ้มสะสมผลงานขีดเขียน งานศิลปะ จะเป็นเพียงแค่แฟ้มสะสมงานเด็กถ้าไม่มีการประเมินแฟ้มสะสมงานนี้จะเป็นเครื่องมือการประเมินต่อเมื่องานที่สะสมแต่ละชิ้นถูกใช้ในการบ่งบอกความก้าวหน้า ความต้องการของเด็ก และเป็นการเก็บสะสมอย่างต่อเนื่องที่สร้างสรรค์โดยครูผู้ดูแลเด็กและเด็ก

ผู้สอนสามารถใช้พอดโฟลิโออย่างมีคุณค่าสื่อสารกับผู้ปกครอง เพราะการเก็บผลงานเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในแฟ้มสะสมงานเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่ถูกของเขามีเพิ่มขึ้นจากผลงานชิ้นแรกกับชิ้นต่อมา ข้อมูลในแฟ้มสะสมงานประกอบด้วย ตัวอย่างผลงานการขีดเขียน การอ่าน และข้อมูลบางประการของเด็กที่ครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้บันทึก เช่น จำนวนเล่มของหนังสือที่เด็กอ่าน ความถี่ของการเลือกอ่านที่ศูนย์หนังสือในช่วงเวลาเลือกเสรี การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ทัศนคติ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนภาพของความงอกงามในเด็กแต่ละคนได้ชัดเจนกว่าการประเมินโดยใช้การให้เกรด ผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงที่มาของการเลือกชิ้นงานแต่ละชิ้นที่สะสมในแฟ้มสะสมงาน เช่น เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุดในช่วงระยะเวลาที่เลือกชิ้นงานนั้น เป็นชิ้นงานที่แสดงความต่อเนื่องของงาน โครงการ ฯลฯ ครูผู้ดูแลเด็กควรเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการคัดสรรชิ้นงานที่บรรจุในแฟ้มของเด็ก

ข้อควรพิจารณาในการเลือกเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน มีดังนี้ คือ

๔.๑ ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการและความสำเร็จ เกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กกระทำซึ่งได้มาจากเครื่องมือการประเมิน

๔.๒ ข้อมูลที่รวบรวมจากผลงานต่างๆของเด็ก อาจให้เด็กช่วยเลือกเก็บด้วยตัวเอง หรือผู้ดูแลเด็กกับเด็กร่วมกันเลือก

๔.๓ ข้อมูลของเด็กที่ได้จากผู้ปกครอง

๕. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่วไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบ เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก แนวทางประเมินการเจริญเติบโต มีดังนี้

๕.๑ การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจะบอกการเจริญเติบโตโดยรวม วิธีการใช้กราฟมีขั้นตอนดังนี้

เมื่อชั่งน้ำหนักเด็กแล้ว นำน้ำหนักมาจุดเครื่องหมายกากบาทลงบนกราฟและอ่านการเจริญเติบโตของเด็ก โดยดูเครื่องหมายกากบาทว่าอยู่ในแถบสีใดอ่านข้อความที่อยู่บนแถบสีนั้น ซึ่งแบ่งภาวะโภชนาการเป็น ๓ กลุ่ม คือ น้ำหนักตามเกณฑ์ น้ำหนักค่อนข้างมาก น้ำหนักค่อนข้างน้อย หากพบว่าเด็กมีน้ำหนักมากหรือน้อยกว่าเกณฑ์มากเกินไปควรปรึกษาแพทย์ทันที

๕.๒ การวัดเส้นรอบศีรษะ มีความสำคัญในการติดตามการเจริญเติบโตของสมอง ในเด็กที่มีเส้นรอบศีรษะเล็กกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอาจแสดงถึงความปกติของสมอง เช่น สมองเล็กกว่าปกติหรือ กะโหลกศีรษะเชื่อมเร็วกว่าปกติ ซึ่งหากวินิจฉัยได้เร็วและส่งต่อเด็กไปรับการรักษาทันที่ อาจช่วยแก้ไขความพิการนี้ได้ ในทำนองเดียวกันถ้าเส้นรอบศีรษะวัดได้มากกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็ก ซึ่งแสดงถึงเด็กมีหัวโตกว่าปกติอาจเกิดจากมีน้ำในสมองมากกว่าปกติ โรคนี้หากวินิจฉัยได้เร็วและเด็กได้รับการรักษาทันที่ก็จะช่วยแก้ไขเป็นปกติได้เช่นกัน จึงควรวัดเส้นรอบศีรษะในเด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี ทุกครั้งที่รับบริการตรวจสุขภาพ

เกณฑ์การประเมินพัฒนาการ คือ การนำผลประเมินมาสรุปและจัดระบบพัฒนาการดังนี้

1 : ระดับปฏิบัติได้	หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้คล่องหรือเชื่อมั่น
2 : ระดับปฏิบัติได้บางครั้ง	หมายถึง สามารถแสดงพฤติกรรมได้แต่บางครั้งไม่คล่องหรือไม่มั่นคง
3 : ระดับควรส่งเสริม	หมายถึง ยังแสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน

ตัวอย่างแบบประเมินพัฒนาการ

แบบประเมินพัฒนาการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง ตำบลโนนสำราญ
อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....เวลา.....

คำชี้แจง: ให้ใส่เครื่องหมาย ✓

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			สรุป
		1	2	3	
1	พัฒนาการด้านร่างกาย - กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก แข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและ ประสานสัมพันธ์กัน				
2	พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ - ชื่นชมแสดงออกทางศิลปะดนตรีและ การเคลื่อนไหว				
	- มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดี งาม				
3	พัฒนาการด้านสังคม - รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย				
	- อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
4	พัฒนาการด้านสติปัญญา - ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม กับวัย				
	- มีจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์				
	- มีความสามารถในการแสวงหา ความรู้ได้เหมาะสมกับวัย				

ข้อเสนอแนะ.....
.....

การบริหารจัดการหลักสูตร

การนำกรอบการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ และมี
การพัฒนาผู้ดูแลเด็ก ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2546 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (อายุ 3-6
ปี) และดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม
 - สร้างความตระหนัก
 - พัฒนาบุคลากร
 - จัดระบบสารสนเทศ
 - จัดระบบบริหารจัดการในรูปกรรมการ
2. การจัดหลักสูตร
 - แผนการจัดประสบการณ์ของครู
 - หลักสูตรรายชั้นตลอดปีการศึกษา (หน่วยการเรียนรู้กิจกรรม)
3. การสนับสนุนคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา
 - ระบบการประเมินพัฒนาการ
 - การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - การพัฒนาและเลือกใช้สื่อ
 - การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ภาคผนวก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดท่าสว่าง ตำบลโนนสำราญ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด
ศรีสะเกษ

มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 21 คน

ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 คน

ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 คน